

POKYNY FYZIKA 7. ROČNÍK

Přepište si do sešitu následující zápis na nové téma DYNAMIKA. Poté zpracujte pracovní list, který je v příloze. Tento pracovní list odevzdáte, až opět začne výuka ve škole.

ZÁPIS DO SEŠITU

DYNAMIKA

Je to část mechaniky zabývající se příčinami pohybu.

Základem dynamiky jsou tři pohybové zákony, které formuloval ISAAC NEWTON.

1. Newtonův pohybový zákon - zákon setrvačnosti

Těleso setrvává v klidu nebo v pohybu rovnoměrném přímočarém, není-li donuceno vnějšími silami tento stav změnit.

Setrvačnost v klidu se projevuje při uvádění tělesa do pohybu (příklad – tlačení člověka do sedačky při rozjezdu).

Setrvačnost v pohybu se projevuje při zastavování, brzdění nebo změně směru pohybu (příklad – vyhození ze sedačky při brzdění, naklonění v zatáčkách, zakopnutí).

2. Newtonův pohybový zákon - zákon síly

Působí-li na těleso síla, pohybuje se těleso se zrychlením (příklad – roztlačení saní).

Zrychlení je přímo úměrné působící síle a nepřímo úměrné hmotnosti (příklad- rozdíl v zastavování osobního a nákladního automobilu).

$$a = \frac{F}{m}$$

kde, a....zrychlení (m/s^2), F.....síla (N), m.....hmotnost (kg)

3. Newtonův pohybový zákon – zákon akce a reakce

Dvě tělesa na sebe působí stejně velkými silami opačného směru.

Nelze je skládat, protože každá ze sil působí na jiné těleso.

Vznikají a zanikají ve stejném okamžiku.

Každá akce vyvolá stejně velkou reakci.

SÍLA

Síla je určena: velikostí, směrem, působištěm (místo, ve kterém síla působí).

Označení **F**.

Jednotka **N** (Newton).

Znázorňuje se orientovanou úsečkou.

Projevuje se vzájemným působením těles.

Druhy silových účinků:

- *Statické*

- mění tvar tělesa
- mohou být dočasné nebo trvalé
- např. zmáčknutí houby, ždímání...

- *Dynamické*

- mění pohybový stav tělesa
- např. rozjetí vlaku

- *Deformační*

- např. stlačování gumového míčku, napínání pružiny

- *Pohybový*

- např. zastavení jedoucího autíčka, chycení letícího míče

GRAVITAČNÍ SÍLA

Je mírou gravitačního působení těles.

Je vždy přitažlivá.

Jevu, u kterého se uplatňuje gravitační síla říkáme gravitace.

Gravitace se výrazně projevuje u těles s velkou hmotností.

Vzorec pro výpočet gravitační síly, kterou působí Země na těleso o určité hmotnosti:

$$F_g = m \cdot g$$

kde, F_g .....gravitační síla (N), m .....hmotnost (kg), g .....gravitační zrychlení (9,81 m/s²)